

వీ రి క్

JUN 1910

ఈ స్తోత్రము శివమహిమ్న స్తోత్రము. అనియు
శివుని మహిమయొక్క స్తోత్రము. ఇదిగో సర్వమును
బ్రాహ్మర్యముగను బ్రాహ్మభ్యముగను నుండుటచేతను,
శివునియం దేకదేశవర్తిత్వముగ నుండుటచేతను, ఈ
నామమందలి శివశబ్దమును విడిచి మహిమ్న స్తోత్రము
అనియే పెద్దలు వాడుచుండిరి. ఇందలి మహిమ్నశబ్దము
సంస్కృతవిభక్త్యంతమై యున్నది. 612 ఈ నామము
పండితపామరులకుఁ బరిపాటిగ నుండుటచే నాంధ్రీకర
ణమందును దీనినే స్వీకరించుట కలిగినది. ఈ స్తోత్ర
మును సంస్కృతభాషలో నేను బలుమారు పఠింపఁగాఁ
గలిగిన యానందము న నీ గ్రంథకరణమునకుఁ బుర
ణమైనది. మి త్కవిత్వశక్తి యెట్లున్నన, బండితు
లిందలి విషయమునే గ్రహించి కవి సామాన్యఁడైనను
భక్తియుక్తుఁ డని నెఱింగుదుగాక.

మచిలీబందరు,

8-2-10.

{ బేతపూడి లక్ష్మీకాంతము.

మ హి మ్మ స్తో త్ర ము

1 అవతారిక. — శివభక్తుడైన పుష్పదంతా

చార్యుఁడు తానీ స్తోత్రమును జెప్పుచు వీరవర్ణన

కాదని సమర్థించుకొనుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ మహిమ్నః పారం లే పర మవిదుషో యద్య
సప్యశీస్తుతి బ్రహ్మాదీనామపి తదవసన్నా స్వయి
గిరః। అథా వాచ్య స్సర్వస్వమతి పరిణామావిధిగృణాం।
మమా క్షేపస్తోత్రే హర! నిరపవాదః పరికరః॥

ఉ॥ శ్రీకరమైన నీ మహిమనీమ నెఱుంగని
వారి సన్నతుల్। స్తోకములైనచో, జలజ
సూతిముఖామరసంస్తవంబు ల। ట్లే కద, కాన
ధీకొలఁది నెవ్వఁడు నైన నుతింప నొప్పుచో।
నీకరణి న్నుతించెద మహేశ్వర! మత్కృతి
దోష ముండునే?

తాత్పర్యము. ఓ వాని మహిమయొక్క యంత
ము నెఱుంగుట యశక్తిమని బ్రహ్మదూత వచింపుచు
దుదమః పమ శక్తికొలది నుతించి సఫలమకోరగులైరి.
కావున యథాశక్తిగా నేను నుతింపఁ బూనుటయు
నింద్యము కాదని తాత్పర్యము.

2. ఆ॥ ఈశ్వరునియొక్క సగుణస్వరూ
పమే తన స్తోత్రమునకు విషయమని చెప్పుచు
న్నాఁడు.

శ్లో॥ అశీతః పంథానం తపః చ మహిమా వాఙ్మన
సయోః। రతచ్ఛాస్త్య పృత్యై యం చకిత మభిధత్తై శ్రుతి
రపి। స కస్య స్తోత్రస్యః కతివిధగుణః కస్య విషయః।
పదే త్వత్కాచీనే పఠతి న మనః కస్య న విచః॥

• ఉ॥ వాక్కునకు న్తనంబున కవశ్యము నీ
మహిమంబు; దాని నీ! ఫక్కిది యంచు వేద
ములే వల్కుఁగ నోడు; గుణాన్వితంబెఱా?।
నెక్కరణి న్నుతింప సగు? నెవ్వనికా విష

యంబు? కావుననా! వాక్కునునంబు తెన్న
నివి వర్తిల వీశ! భవద్గుణాకృతిన్?

తా॥ ఓయీశ్వరా! నీ మహిమ యవాత్మానసగోచర
మగుటంకేసి వేదములే నీ మహిమ నదికాపదికాదని
భయపడుచుఁ బల్కుచున్నవి. అట్టి మహిమయొక్క
గుణము లేనో, యిట్లు స్త్రోతార్థమో, యెవ్వనికి విష
యమో, యూహింప శక్యము గాకున్నది. కావున నీయొ
క్క సగుణస్వరూపమే స్తోత్రమునకును ధ్యానమునకును
స్థానమైయున్నది.

3. అ॥ తన స్తోత్రముయొక్క ప్రయోజన
మును దెలుపుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ మమస్థితావాచా పరమ మమృతం వీర్తితపతా
స్తవ బ్రహ్మకేం వాగపి గురగురో ర్వస్తయపదం
మమ త్వేతాం వాణీం గుణకథనపుణ్యేన భవతః! పునా
మిత్య ఘోరీ స్థితా పురమథన! బుద్ధివ్యూఢసితా॥

తా॥ తియ్యనిమాటలనా సుధ సత్ప్రసాదము

రంబుగఁ గూర్చునట్టి మా!యయ్య! బృహ
 స్పతిస్తుతియు నద్భుత మెట్లగు నీకు? నాదు
 ధీ! యియ్యకొను భవత్కథల నేర్పడఁ
 బల్కెడు పుణ్యరాశిచే! న్యాయముగా
 మదీయరసన నివమలం బొసరింప శంకరా!॥

తా॥ ఓ దేవా! యమృతవాక్కులుగల నీకు బృహ
 స్పతియంతవాని స్తవమైన నద్భుతకరంబుగ నుండునా?
 ఉండదు. కావున వా స్తవముగ నిన్ను సంతోషపెట్టలే
 కున్నను నీ మహిమను గుఱించి నడుపుటవలనఁ గలుగు
 పుణ్యముచే నా వాక్కును బరిశుద్ధము చేసికొనుటయే
 నా సంకల్పము.

4. అ॥ ఈశ్వరమహిమను నిందించువారిని

భక్తుఁ డాక్షేపించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ తన్తేశ్వర్యం యత్ జ్ఞగదుదయరక్షాప్రళ
 యక్య! త్రయీశు వ్యస్తం తిసృషు గుణభిన్నాను
 త్తమః అభవ్యానా మన్తీకా పరద భమణీయా మర

చుటిం! విహంతుం వ్యాక్రొకిం విదధత ఇ హైకే జడ
ధియః॥

ఉ॥ ఏయది లోకజాలము సృజించునో,
పెంచునో, గీటడంచునో! యేయది వేద
భోధ్య మగు, నేయది భేదగుణత్రయాంగ
సం! స్థాయిగ నుండి వ్యస్తమగు, దస్త
హిమంబు జడాత్తులబ్బ యే! మో యవ
వాదలాడెద రహో! బుధకోటి కసమ్మతం
బుగన్॥

తా॥ జగత్తుయొక్క సృష్టిస్థితిసంహారములను జే
యుటకు సర్వరజస్తమోగుణప్రధానమైన బ్రహ్మవి
ష్ణురుద్ర రూపములను బ్రత్యేకముగ ధరించిన్గనీ మహా
మహిమను మాధులు కొందఱు నిందజేయుదురు. సజ్జ
నుల కా నింద యసహ్యముగ నుండును.

5. అ॥ ఆ నిందను వివరించుచున్నాడు—

శ్లో॥ ॥ విహంతుం కిం కాయ స్స భుజుః ॥ మహాత్మా

స్త్రిభువనం కి మాధానో ధానా స్వనతి కి ముపాకాన
ఇతి చి అలక్ష్మ్యేశ్వర్యే త్వ య్యనవసరదుస్థో హతి
ధియః కుత కోకా యం కాం క్వి న్నుఖరయతి నో
హాయజగతామ్॥

కా॥ కాయంబుం గరణం బుపాయమును సంకల్పం
బు నాధార మో హో యాధాతవి నేవి? సృష్టికరణో
ద్యోగార్థమంచుక దురూ హాయత్తాత్తుడువత్కిడుక
జనుల మాహాభాంతులం జేయుచుక నీ యైశ్వ
ర్య ముతర్కమై విపులమై నిండారి శోభిల్లుగక॥

తా॥ లోకసృష్టిచేయుటకొఱకు బ్రహ్మను శరీరము
ను, సంకల్పమును, ఉపాయమును, సామగ్రియు, నాధా
రమును నేవి యనె యా దురితాత్తులు తర్కించుచున్నా
రు. నీ యైశ్వర్య మూహింప శక్యముగానిదై యుండఁగా
నా రట్లు కుతర్కము చేయుట జనులను భ్రమపెట్టు
టజే

. రి. అ॥ జగత్తుల కీశ్వరుడే కర్త యని
భక్తుడు నిరూపించుచున్నాడు.

శ్లో॥ అజన్మానో లోకాః కి మనయవనంతోపి జగ
తా మధిష్ఠాతారం కిం భవవిధి రనాదృత్య భవతి అ
నీకో వా కుర్యా ధృవనజననే కః పరికరో యతో
మందా స్త్వాంస త్యమరఃర! సంశేరత ఇమే॥

ఉ॥ మూర్త ములయిన లోకములు పుట్టుక
లేనివె? పుట్టి యున్నచో? గర్తను గోర
కుండునె? జగంబుల నీకుండుకానివాఁడు
తా! పర్తిలఁ జేయ దక్షుండె? శివా! జగ
దాళికి నీవు కర్తవె! పూర్తిగఁ దేజరిల్ల
జడబుద్ధులు సంశయ మంద నేలొకో॥

తా॥ ఈ సచరాచరలోకములవయవములు గలవియై
కర్త లేకుండ జనింపఁ జాలవు. అట్టికర్త యాశ్వ
రుండే. ఈశ్వరుండు కానివాఁ డా స్పృహనీఁ జేయఁ
జాలఁడు. కాఁబట్టి మందబుద్ధులు నీ కర్తృత్వము
నేల శంకింకుకో తెలియదు.

7. అ॥ భిన్నమౌగ్ధములుగల మరసిద్ధాంతము

లన్నియు నీశ్వరుని యందే పర్యవసానమును బొందు
చున్న వని ప్రతిపాదించుచున్నాడు.

శ్లో॥ శ్రయీ, సాంఖ్యం, యోగః, పశుపతి మతం,
వైష్ణవ, మితి। ప్రభిన్నే ప్రస్థానే పర మిద మదః ప
థ్య మితిచ। రుచీవాం వైచిత్ర్యాదృశాకుటిల నానాప
థకాషాం। నృణా మేకో గమ్య స్త్వ మసి పయసా
మర్ణవ ఇవ॥

ఉ॥ వైదిక, సాంఖ్య, యోగ, వరవైష్ణవ,
పాశుపతా ఖ్యలై భువి। భేదగర్తా మతం
బులు సువిస్తరయుక్తుల స్వస్వముఖ్యతా।
సాదనః కేసి చిత్తరుచిభంగి వినోదిజనాళి
కిం, దుఃఖః। నీ దరిః కేరు వాహినులు నీ
రథిః కేలేదురీతి నమ్మయి॥

తా॥ వేదశ్రయమును, సాంఖ్యమతమును, యోగ
మతమును, పశుపతిమత మనగా శైవాగమమును,
వైష్ణవ మనగా పాండరాత్రాగమమును, నివి యో

దేవా! భిన్నమార్గములుగలవై బుజామార్గపరులును గుటి
లమార్గాసక్తులును నగు జనులకు స్వోత్కర్షము బ్రకటిం
చుచు, దుదకు బుజామార్గమార్గములుగల నమలన్నియు
సమద్రములో గలియునట్లు, నీయందే పర్యవసానము
పొందుచున్నవి.

కి. అ॥ శివుని వైరాగ్య వేషము సార్థక
మైనదని నిరూపించుచున్నాడు.

శ్లో॥ మహాక్షుః, కట్యంగం, పరశు, రజనం, భ
స్మ, ఫణిసః, కపాలం, చేతీయ త్తవ మరద! కంఠో
పకరణం! సురా స్తానా మృధ్ధిం దధతితు భవద్రూఢప్ర
ణిహితాం! నహి స్వాత్మారామం విషయమృగత్పశ్యే
భ్రమయతి॥

మ॥ ఘనఖట్వాంగము, నర్మదియం, బర
శువుం, గాసాలమాల, లక్ష్మహః, తనముక, భోగ
లు, భస్మముక; భువనరాజిం బ్రోవఁగా
నీ కుసా! ధనములో నీ కరుణాకటాక్షువిభ

ప్రాత్యన్నింటుం బాల్కున్ సురిల్ దళాల్
దాను రమించునాడు విషమౌధత్వంబు
బాటించునే॥

తా. ఓ దళాల్ సురిల్! శ్రేష్ఠమైన యెద్దును, దం
డముయొక్క వైవస్వంతము బ్రహ్మకపాలమును, గొండ
గొడ్డలియు, చర్మమును, భస్మమును, సర్పములును, బ్ర
హ్మపరిపాలన కొఱకు నీకు సాధనములై యున్నవే
కాని నీ కాధరణములు కావు. నీవు షేడగాఁ గన్నట్టి
విను నీ కృపాకటాక్షయవలనఁ గలిగిన యైశ్వర్యమునే
మరలనుభవించుచున్నావు. నీ కట్లుండుటకుఁ గారణ
మేమనిన నాత్మారాముడ వైవనీవు కుచ్చమును నకా
శ్వరమును ననువట్టి యా యైశ్వర్యమును గోరవు.

9. అ॥ బ్రగతుయొక్క నిత్యానిత్యములనుగుఱిం
చి భిన్నమతియు బున్నమ దన స్తోత్రము బలముగలది
యని పలుకుచున్నాడు.

శ్లో॥ ధును కల్పి ద్భూతి సకల మవర స్త్వ

ధృతి మదన పరో ధౌవ్యాధౌవ్యే జగతి గదతి
 వ్యస్తవిషయే! సమస్తే క్యేతస్త్రిక్ పురమధనతైర్విస్తీ
 త ఇమి స్తుకై జిహ్వామి త్యా న ఖలు నను చృష్టే
 ముఖరతా॥

చ॥ ఒకడు జగంబు నిత్య మను నొక్కఁ డనిత్య
 ము నా వదించు వే! రొక్కఁ డది తండు నాఁ దొరయ
 నొండొకటికొ విషయంబులం దనుకొ! సకలము నీవె
 యించు నుతి సల్యుఁగ నా ఘను లేదగించి రే! మొకొ య
 ని సిగ్గుఁజెందెద నహో! భవదర్పిత వాత్య మల్పమే?

తా॥ ఓ యాత్యరా! భాట్టమశాపలంబి యగువాఁ
 డు జగత్తు నిత్యమనియు, నొకానొక శౌర్ధుఁ డది
 యనిత్య మనియు, నొక క్షుపణకుఁ డాకాకాది పంచ
 కము నిత్యమనియు, ఘటపటాదిక మనిత్యమనియుఁ
 బుక్కుచున్నారు. ఆట్లుపట్టుచున్న వారిచే నపహా
 సింపఁబడ్డవానివలెనే నిన్ను క్తుతింపుచున్న నేను సిగ్గు
 ను బొందుచున్నాను. అయినను నిన్ను గుఱించి నేను
 జేయు స్తోత్రము బలహీన మగునా! కాదనుట.

10 అ॥ మహాలింగావిర్భవమును స్తోత్రము
చేయుచున్నాడు.

శ్లో॥ తివ్రైశ్చర్యం యన్నా ద్య దుపరి విరించో హ
రి రథః పరిచ్ఛేత్తుం యతా వనలమనిలస్కంధవపువః
తతో భక్తిశ్రద్ధాభరగురుగృణద్భ్యాం గిరిశ యత్
స్వయం తస్మే తాభ్యాం తవ కి మశువుత్తి ర్నఫలతి॥

మ॥ అజః ధూర్ధ్వంబు నధస్థలంబు హరి
నీ యైశ్చర్యపారంబుఁ జూడఁ జనం బావక
నాయుదేహ? వృథ యకౌటా వార లగ్నించి
నిఁభజియుంప న్నది హర్షమంది నిజరూప
ప్రస్ఫురద్దళకనం బుఁ జేలంగఁ వెన
నిచ్చి తో హితఫలంబుఁ జెందరే నీ శ్రి
తుల్॥

తా॥ ఓ యాశ్చరుఁడా! యగ్నివాయువు శరీర
ముగాఁగలవాడ వై యున్న నీ స్వరూపమాహర్ష్యము
ను బ్రహ్మవిష్ణువులు నిశ్చయించుటకై బ్రహ్మ యూర్ధ్వ

లోకములఁగూర్చియు విష్ణువు పాతాళలోకముఁగూర్చి
యు వెడలి నీ స్వరూపమును దెలిసికొనఁ జాలక మరలి
భక్తిశ్రద్ధాతిశయముచేత నిన్ను స్తుతినేయఁగా నీ ఐమ
గ్రహించి నీ మాహాత్మ్యమును వారలకు బ్రకాశముగాఁ
దెలియఁబఱచినావు. కాన నీ నేవ నీ భక్తులకు సమస్త
ఫలములను బూర్తిగ నిచ్చు నని గ్రహింపఁదగియు
న్నది.

11. అ॥ ఈశ్వరనేవ సమస్తఫలదాయక

మను సంగతి నే దృఢపఱచుచున్నాఁడు. ;

శ్లో॥ అయత్నా దాపాద్య త్రిభువన మనైరివ్యతి
కరం! దకాసోఽయ ద్భావూ నభృత రణకంఢూపర
వశాత్! శిరఃపద్మశ్రేణీరచితచరణాంభోరుహఖిలే! స్థి
రాయా స్వచ్ఛత్రే స్త్రీపురహర విస్ఫుర్జిత మిదం॥

శా॥ ముల్లోకంబు లయత్నతంగలించి డం
బుండైంది పాలస్త్వఁడు! ద్వర్ణలీల విహరించి
బాహుచయగాఢానారకంఢూతిశం! జ్వలంబో

యనుటెల్ల నాత్తిశిరముల్ ఛేదించి న
పూజనం బుల్లంబార నొనర్చియుంటఁ గన
శంభూ! భక్తచింతామణీ!॥

తా॥ ఓ యాశ్వురా! రాజులును మాడులోకముల
సనాయాసముగ జయించి మఱియు యుద్ధముచేయుట
కుఁ బని లేకపోయినందునఁ దన బాహువుల తీటును
భరింపలేకపోయెను. అతిఁడు తన కిరస్సులనెడి కమల
ములచేత నీ పాదకమలములను బూజించుటవలనను,
నీయందలి క్షీరమైన భక్తికేషమువలనను, అతని కట్టి
శక్తి కలిగెను గదా.

12. అ॥ ఈశ్వరగ్రస్కారమువలన రా
జులసకల గలిగిన ఫలమును జెప్పుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ అమఃస్య త్వత్సేవాసమధిగతపారం భుజపనం
బలాత్కైలాసేపి త్వదధిపతౌ విక్రమయతః! అలభ్యా
పాతాశే ప్యలసదలితాంగుష్ఠకరసి! ప్రతిష్ఠా త్వయాన్తీ
ద్భృష్ ముపదితో మహ్యతిథిః॥

మ॥ భసదారాధనలబ్ధబాహుమహిమక్
 జాలస్త్వః జౌరార నీ భసనంబౌ రజతాద్రి
 నైత్త గమకింప స్నీదు పాదాంగుళో ద్భవ
 సత్వంబున కోర్వలేక యెటః బాతాళంబు
 సన్నిల్వః డయ్యె వచింపం బనియేమి
 దుష్టః డిలః దా నింతైన మేలెన్దు

పాతాంతరము.

మ॥ నిను జాలస్త్వః గాంధీ
 మున్ నిండారః గాంచుటః ఘనకైలాస
 ము నీ గృహం బనక నీకందాక నీ కాలి
 బొట్టనవ్రే లట్ట కదల్చి తీవు నిలువం దా
 వెదుః బాతాళముం దున నైనం గనః
 డయ్యె వాడు సిరిచే చుష్టుండు మేలె
 న్నునే?

కా॥ ఓదవా! నిన్ను నేంచుటచేతః గలిగిన తన

భుజపరాక్రమమును నీ నివాసమయిన కైలాసపర్వతము
మీఁద వినియోగపరపంగా నీవు నీ కాలి బొట్టప
వ్రేలిని రవంత దిగువను నదిమినప్పు యా రావణుఁడు
పాతాళలోకమందుఁ గూడ నిల్వలేకపోయెను. విశ్వరథ
బలమట్లుఁడైన దుర్జనుఁడు తన యుపకారి కపకార
మొనర్చుట నిశ్చయమే కదా.

13. అ॥ ఈశ్వరుఁడు బాణాసురు ననుగ్ర

హించుటను భక్తుఁడు స్తోత్రముచేయుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ యదృద్ధిం సుత్రాన్తైః పరద పర మోచ్చై
రపి సతీమథ శ్చక్రే బాణః పరిజనవిధేయత్రిభువనః
స త చ్చిత్రం తస్మి న్వరివసితరి త్వచ్చరణయోగ్న
కస్యా ఉన్నత్యై భవతి శిరస స్త్వ య్యవనతిః॥

మ॥ సుకనాథుం గణియింపనట్టి సిరులక్
సాంపారి లోకత్రయం బు రహిత బాణను
రారేగెల్చి విజయస్ఫూర్తి విజృంభించెనీ!
చరణాంభోరుహ యుగ్మలగ్న హృదయా

శ్రాంతైకభక్త్యున్నతిః। వరదా! తానకసేవ
నంబు సకలైశ్వర్యప్రదంబేకదా.

పా తాంతరము

చ॥ బాణాసురారి యిందుని యపారము
హావిభవంబు నెంతయున్। క్షీణముచేసి యం
త నిజసేవకపాళికి విప్రుపంబులన్। ద్రాణ
నొసంగె నీదుపదతత్పరునం దది చిత్ర
మానె యో। స్థాణుడ! యెట్టియున్నతి
నొసంగదు నీ కొనరించు మ్రొక్కొగిన్॥

తా॥ ఓశివా! నీ వరప్రసాదము వలన బాణాసు
రుడు మూడు లోకములను జయించి తన సేవకుల
వశముచేసి మిక్కిలి గొప్పదైన యింద్రైశ్వర్యమును నిర
స్కరించి ననునది నీ పదభక్తుడైన యో బాణాసురుని
యం దాశ్చర్యముకాదు. ఏలయునీ విషయమై శిరస్సు
చేతఁ జేయఁబడెడు నమస్కారము సర్వోన్నతిన
గలుగఁ జేయును గదా.

14. అ॥ కాలకూట విషమును శివుడు భ
క్షించుటను భక్తుడు స్తుతించేయుచున్నాడు.

శ్లో॥ అకాండబ్రహ్మాండక్షయచకితదవాసురకృపా
విధేయ స్యానీద్య స్త్రీనయన విషం సంహృతవతః। స
కల్తాపః కంఠే న తప కరుతే న శ్రియ మహా। వికా
రోపి క్లాఘ్నా భవనభయభంగవ్యసనినః॥

ఉ॥ కాలముగానికాలమునఁ గంజభ
వాండవిపత్తుఁ జూచుటకాదాళగలేక వేల్పు
లును దైత్యులు ని న్నొనియాడ నామహా
హాలహలంబుఁ గోరితివి యందలి నైల్యము
నీకు నందమా; । శూలి! వికారలక్షణము
స్తుత్యమెగా భువనార్తిహారికిన్॥

తా॥ మూడుశ్రేణులుగల యోధగవంతుఁడా!
కాలకూట విషమువలన సకలలోకప్రళయ ముకాల
ముందు సంభవింపుఁబోవుదున్న దని దవాసురులు

స్త్రీలకు రుక్మాంగద పరమ గురువు.

భయపడి నిన్ను శరణముపొందిరి. అప్పుడు నీవు వారి యెడలఁ గృపచేత వా కాలకూటవిషమును మ్రింగుట వలన నీకంతమందుఁ గలిగివచ్చును కుష్ఠస్ఫటికసంకాశ మైన నీ మూర్తికి శోభాకరంజే కాని వికారలక్షణము కాదు. ఒకవేళ వికారలక్షణముగ నున్నను లోకభయనివారణవలన సంభవించుటఁజేసి యదియు స్తోత్రార్థమే.

15. అ॥ కాముని నిగ్రహించుటమగూర్చి భగవంతుని స్తోత్రముచేయుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ అపిధార్థా నైవ క్వచి దపి సదేవాసురవతే |
నివర్తంతే నిత్యం జగతి జయినో యస్య విశ్వాః | స
పశ్య న్నిత త్వా మితరసురసాధారణ మభూత్ | స్వర
స్సర్వవ్యాప్తా నహి పశ్యం పథ్యః పరిభ్రమః॥

చ॥ మరసరదైత్యలోకములఁ జొచ్చుచు నేజయశాలిబాణముల్ విరహితసిద్ధి నెన్నడును వెన్నుకు వచ్చుట కానరాదో యో స్వరుఁ

చొక వెల్పుగా నినుఁ బ్రమత్తత నెన్ని
యనంగుఁ డయ్యెఁగాయరయ జితేంద్రియా
పకృతి యంతట నింతటఁ బోవునే శివా॥

తా॥ సర్వలోకస్వహకారి వైన యో పరమేశ్వ
రుఁడా! జేసమర్త్యమగుటతోఁ గూడుకొనిన స్వర్గ
మర్త్యపాతాళలోకములయందు జయశాలియైన యే మ
త్తగునియొక్క బాణములు వ్యర్థములై మఱియచ్చట
లేదో యట్టిమత్తగుఁడు లోకనాగుఁడవైన నిన్ను నితర
జేతలతో సమానునిగా నెంచుటచే నీ ఫలశ్రేతాగ్ని
చేత భస్మీకృతకీరుఁ డాయెను. కాన జితేంద్రియుల
విషయము చేయుట దెడి యవసాన మొనరించి ముఖకరము
కాదనుట.

16. ఆ॥ ఈశ్వరునియొక్క తాండవమును
గుఱించి స్తోత్రముచేయుచున్నాఁడు.

హో॥ మహీ పాదాఘాతా ద్ద్రవణి సహసా
నీ తులకు రుక్మాంగ ద పిన్నిధి .

సంశయపడం । పపం విష్ణో భ్రాతృమ్య ద్భుజపరిఘరున్
గ్రహగణం మహుద్యౌః దౌఃస్థ్యం యా త్యనిభృత
జటాతాడితతటాః జగద్రక్షయై త్వం నటసి నను వామై
ప విభుతా॥

ఉ॥ థారుణి పాదఘట్టనలః దత్ తూణ
ముత్తలపాటుః జేందు వి । స్తారభుజాన్గళా
పాతులః దారలు నుగ్గుగ నింగి తొట్రిలుక్ ।
స్ఫారజటాభిఘాతముల స్వర్గము దుర్గతిః
జేందు లోకరః । తారతి నీవు తాండము సల్పు
చు నుండఁగ వ్యత్యయంబుగఁ॥

తా॥ బలవంతుఁడైన యొకానొకే రాక్షసుఁడు
సంధ్యాకాలముం దీ జగత్తును త్తయింపఁజేయుటకొఱ
కుదుర్చుఁడు కాఁగా వాని సంహారార్థమై యా కాల
ముం దీక్షరా! నీవు తాండవముచేసితిని. ఆ తాండవము
సర్వలోక పరిపాలనార్థమై కలిగెను. ఆ కాలమందు

నవ్వలకు రుక్మాంగద పుట్టినిల్లు.

భూమి శీఘ్రముగాఁ గుఱింగిపోవుచున్నట్లు కన్పట్టెను. ఆకాశమును నీయొక్క భుజములనెడు దండవిశేషము లచేత భగ్నమైన నక్షత్రసమూహము కలది యయ్యెను. అదేప్రకారము స్వర్గమును వట్టమైన స్థితిని జెందెను. ఓడేశా! భూమ్యాకాశస్వర్గము లట్టి స్థితిని బొంది యుండఁగా నీవు జగత్పరిపాలనమునకై సృత్యము చేసినాడవు. కావున నీ మాహర్త్యము విపరీతముగ నున్నది.

17. అ॥ పూర్వకాలమందగి స్త్యమహామనిచేత సముద్రము పానముచేయఁబడఁగా శివుని జటాజాట మందున్న గంగాజలమువలన సముద్రము తిరిగి జలపూ రితమయ్యె నని స్తోత్రము చేయఁబడుచున్నది.

శ్లో॥ వియద్యోగీ తారాగణగుణితఫేనోద్గమయిచిః |
ప్రవాహో వారాం యః పృథత లఘు దృష్ట్య క్షిరసి
తేజగ ద్వీపాకారం జలధిమలయం తేనృతమి త్యతే
నై వోన్నయం భృతమహిమ దివ్యం తవ వపుః॥

మ॥ విమవీధిం బ్రసరించి రిక్కగమిచేఁ
బెంపొందు ఫేనాభమై । తనరున్న శిరమందు
నేర్పురమునిత్యంబేకబింద్యాత్మిం । దిననా
థాయుతేజ! తద్ధని భువి ద్వీపంబుగాఁ
జుట్టిచుక; గన దీన స్తహిమోన్నతంబు గద
నీ కాయం బమేయంబుగఁ॥

తా॥ భగీరథునిచేఁ బ్రార్థింపఁబడి యే గంగాప్ర
వాహ మాకాశమందు వ్యాపింపివచ్చునదియు, నక్షత్ర
సమూహముచేత రెట్టింపుగాఁ జేయఁబడిన మరుసల
యొక్క కాంతిగలదియు నెలయలుదేరివచ్చెనోయాగం
ప్రవాహము నీయొక్క శిథిలమునందు జలబిందువువలె
నగపడెను. అట్టి ప్రవాహముచేత లోకము సముద్రము
యగడ్డగాఁ గలదిగాను ద్వీపస్వరూపముగాను జేయఁబ
డినది. అట్టి ప్రవాహము నీ జటాజాటమందు జలబిందు
వువలెనే సూక్ష్మముగ నగపడుటచే నీ దివ్యశరీరము
మిక్కిలి మహిమకలది యని యూహింపఁదగినదిగా
నున్నది.

18. అ॥ ఈశ్వరుడొనర్చిన త్రిపురసంహారా
డంబరమును స్తోత్రముచేయుచున్నాడు.

శ్లో॥ రథః ఊచీ యంతా శతధృతి రగేంద్రో
ధను రథో । రథాంగే చంద్రాకాశ రథచరణపాణి
శృర ఇతి । నిధిః స్తే శో యం త్రిపురతృణ మాడం
బరవిధి । ద్విధేయైః క్షీణశ్శత్రుభిః ఫలతంత్రాః పృథు
ధియః॥

చ॥ అరదము భూమి, యంత చతురా
న్యుడు, చాపము మేగుధారుణీ । ధర, మీరు
చక్రముల్ రవిసుధాకరు లమ్ము రమాధినా
భుక్తై । పరగఁ దృణోపమత్రిపుర భంజన
ముం బొనరించియుంటి వ్రా! వరద ! విలాస
హేతుకృతవాంఛులెగాని ఘోర్ధులే విభుల్॥

తా॥ ఓ యీశ్వరుడా ! నీకుఁ దృణప్రాయముగ
నుండెడు త్రిపురాసురులను నీవు సంహరించుటకై భూ
రుక్మాతగద విద్యార్థులకును దెలియును.

మిని రథముగాను, బ్రహ్మదేవుని సారథిగాను, మహా
 మేరువును ధనస్సుగాను, చంద్ర సూర్యులను రథచక్ర
 ములుగాను, విష్ణువును బాణముగాను, నేర్పఱచుకొం
 టివి. కాని ప్రభువులయొక్క బుద్ధులు ఫలప్రధానములు
 కావు. మఱీ మన నవి యెప్పటికిని భృక్తులతోఁ
 గూడ నాటలాడుచుండెడివి. కాన నీ యాడంబరవిధి
 యుక్తమే యగును.

19 అ॥ పూర్వము మహాదేవుడు శ్రీ హరికిఁ
 జక్ర) మొసంగె ననెడి విషయమును స్తుతించుచు
 న్నాడు.

శ్లో॥ హరి స్తే సాహసం కమల బలి మాధాయ
 పదయో । ర్య దే కోనే తస్మిన్నిజ మదహరే శ్చేత్ర
 కమలం గతో భక్త్యద్రకః పరిణతి మస్థా చక్రవపుషా
 త్రయాణాం రక్షయై త్రిపురహర జాగతి జగతాం॥

చ॥ హర! భవదంఘ్రియుగ్మమున నబ్జన
 హాసబలిం బొనర్పఁగా । హరి యొకవద్య

ముం గనక యాత్ర సరోరుహనేత్ర నుర్వణం!
 బురుతరభక్తిఁ జేసె నదియొప్పుగఁ జక్రతను
 ప్రకాశతం । బరిణతినొంది లోకముల వారక
 రక్షణజేయు నీ కృపక॥

తా॥ ఓ పరమేశ్వరుడా! నీ పాదములను సహ
 స్రదశములుగల సహస్రకమలములచేతఁ బూజించుటకు
 వారాయణమూర్తి సంకల్పించి భక్తితోఁ బూజ
 చేయుచుండఁగా ఆ దేవుని భక్త్యతిశయమును గనుగొ
 నుటకై యొక కమలమును మణుగుపఱచితివి. అప్పు డా
 విష్ణువు తాను గవలాక్షుడగుటచేఁ దక్కునపడిన కమ
 లముకొఱకు తన శ్రేణికమలమును బెల్లగించి సమ
 ర్పించెను. అంతట నీవును ద ధృక్తివిశేషమునకు సంక
 న్తిల్లి సర్వశ్రతుభివాళకరమును, ద్రోహోక్తపాలనసమ
 ర్థులు నైన చక్రమును అయిన కొనంగితివి.

20. అ॥ కర్తృఫలదాత యీశ్వరుడే యని
 భ్రతిపొందుచు స్తుతిచేయుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ క్రతా ముక్తే జాగ్రత్త్వమసి ఫలయోగే
కృతుమతాంక్ష్య కమలా ప్రధ్వస్తం ఫలతి పురుషారా
ధన మృతేఽతతస్త్వాంసంప్రేక్ష్య క్రతుషు ఫలదానప్రతి
భువంక్రతా శ్రీధాం బధ్వా దృఢపరికరః కర్తృసు
జనః॥

సః॥ తలపం గర్తము జాయమాన మగు
టా ధ్వస్తంబు నాః నీవు తాత్ఫలముం
గూర్తువు కర్తకుఁ; శిన! భవత్పాదంబులుం
గొల్వమిఁఫలదం బెట్లగు నద్ది? కావునఁ
గృతుపాంశత్ఫలం బిచ్చు నిఁజెలువారన్
మది నిల్పి శ్రుత్యమగతిం జేతుర్ నరుల్
యాగముల్॥ .

కా॥ శూర్య మిమాంసకుఁ డీశ్వరునికి కర్తృత్వము,
తదనియుఁ గర్తృకు ఫలకర్త యనియు వ్యవహరింపు
చున్నాఁడు. అతని మతము నిరాకరింపఁబడుచున్నది.

క విమిత్రిము సార్థకనామధేయము.

ఎట్లైనా యాగము క్రియాత్మక మగుటచే నుత్పత్తివివా
శములు గలది యగుచున్నది. నశించిపోయిన యాగములు
తత్కర్తలకు ఫలము నేవిధముగా నిచ్చును? కాన
చారికి ఫలమిచ్చువాడీశ్వరుడే. నశించిపోయిన కర్త
యాశ్వరాశీనమై యుండును. ఈ హేతువులన సమస్త
జనులును యాగఫలస్రదాత యాశ్వరుడే యని విశ్వ
శించి వేదవాక్యములయందు శ్రద్ధ నుంచుకొని యాగాది
కర్తలయందు వృథమైన ప్రయత్నముకలవా రగు
చున్నారు.

21. అ॥ పైనిశ్లోకార్థము నే దక్షయాగధ్వంస
దృష్టాంతముచేత వృథపఱుచుచున్నాడు.

శ్లో॥ క్రియావత్ దక్షః క్రితుపతి రథీత స్తమధృ
తా మృషీణా మూర్ఖాబ్ధం శరణవ సదస్యా స్సుర
గణాః క్రతుభేష స్వర్తః క్రతుషు ఫలదానవ్యసనినో
ధ్రువం కరుణా శ్రుద్ధావిధుర మభిచారాయ హిమఖాః॥

శ విమిత్రమే విద్యార్థి మిత్రము.

ఉ॥ దక్షుఁడు కార్యదక్షుఁడు విధాత
యధీశుఁడు ప్రాణికోటికిం గతును బూని దేవ
ఋషికాండము లోలి సదస్య ఋత్విజుల్।
గా క్షీతిభృన్నివాస! క్రతుకార్య మొనర్పఁగ
నిన్ను వీడి; యజ్ఞక్షయ మయ్యె. దుష్కృత
మఖంబులు వ్యర్థము లౌట చిత్రమే?॥

తా॥ దక్షప్రజాపతి సకలప్రజలకునుఁ బరిగా
నుండి నను, యాగాదికర్తలయందు సమర్థుఁడుగా నుండి
నను గ్రతుఫలదాతలైన నిన్ను నిరాకరించి తాను యాగ
ము సేయఁ బూని యాయాగమునకు వశిష్టాదిఋషులను
ఋత్విక్కులుగాను నిందాదిదేవతలను సదస్యులుగాను
నేర్పఱచెను, అట్టి సామగ్రి గలిగి యుండినను ఆ దక్షు
నికిఁ గ్రతుధ్వంసము క్రతుఫలదాతలైన నీవలనఁ గలిగె
ను, అది యుక్తమే. ఏల యన నో దేవా! నీ యెడల
శ్రద్ధలేని పురుషునియొక్క యాగము లన్నియు వాని
యనర్థముకొఱకే యగుచున్నవి.

22. అ॥ తనతండ్రియొక్క పాదములను నజ్జిక
యొక బ్రాహ్మణకుమారునికి శివుడు సాయుజ్య మిచ్చుట
ను భక్తుడు స్తుతించుచున్నాడు.

శ్లో॥ సతాం చరత్యక్వా శ్రుతిసమధిగమ్యం
సహభవంఽమృతా మపుష్పల్య స్వజనవిషయస్నేహ
గుణితాంద్విజః కృంత వ్వాదే వీతర మపరాధంత్యయి
విభోమషష్ఠత్వం సద్య స్త్రిపకపరిణామేన విజహో॥

చ॥ పుట్టువుతోడఁ బుట్టి శ్రుతిపుంజ
హితంబగు సాధుమార్గముఁ న్నెట్టి నిజాప్త
సఖ్యద్విగుణీకృతమైనదయావిశేషముఁ న్నెట్టన
గోరి భూనురుడు ని నికురించినతండ్రి సాద
ముఁ దిట్టుగ నుత్తరించియును వేల్పుగ
నయ్యెనుగాదె నీ కృప॥

తా॥ జేదోక్తమయినదియును సహజాతమయినది
యను నగు సత్కారమును విడిచి స్వజన విషయమై
కవిమిత్రము విద్యార్థుల వ్యాసశిష్యునకునకు.

రెట్టింపుగాఁ జేయఁబడు పయను నిర్మూలింపి నీ కపరా
ధముచేసిన తన తండ్రియొక్క పాదములను నఱుక
యొక బ్రాహ్మణ బాలుఁ డాక్షణమండే నీ యనుగ్రహము
వలన మనుష్యధర్మమును పదలి దేవత్వమునుఁ బొందెను.
ఆ యపరాధ మేమనఁగా నా ద్విజకుమారుఁ డపవిత్ర
వస్తువునందు ని న్నావాహించి పుట్కాలపూజఁ
జేసెను. అతని తండ్రి వచ్చి యా వస్తువునుఁ జూచి
“ఇట్లేలచేసెద” ఁని క్రోధముతో నా వస్తువును బాద
ముతోఁ దన్నెనని పురాణగాధ యొకటికలదు.

23. అ॥ పూర్వ మొకప్పుడు బ్రహ్మదేవుఁడు
తన కొమరితతో సంగమింపవలె నని యభిలషింపఁగా
శివుఁ డాయనను నిగ్రహించె. ఆ నిగ్రహసామర్థ్యమును
భక్తుఁడు నులించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ ప్రజానాథం నాథ ప్రళయ మభికం స్వాంత
మహితరంగతం తోహిద్యుతాం చితుయిమ మృత్యు
మనునంభ పశుమనుష్యదర్శనమిందోఁజూడుమి.

స్వః పుషాధనుష్పాణే ర్యాతం నివమపి సప్తాకృత
మమంత్రసంతం తే ద్యాపి త్యజతి న మ్యగవ్యా
ధరభసుః॥

మ॥ తనకూతున్ మృగ్యైస దానిని
బలాత్కారంబుగాఁగూడ దానును సారంగ
మునై విధాత చన ధానుష్కుండవై సాంబ!
యా । ఘనదోషి శరవిధుఁ జేయ నతఁ
దాకాశంబుఁ బట్టెన్ భయంబున; నీ బోయ
తనంబ దిప్పటికి నింపున్ భీతి నద్ధాతకున్॥

తా॥ తడిగానున్న తన కొమ్మారేతో బలాత్కార
ముగా రమించుటకై బ్రహ్మదేవుఁడు జింకశరీరమును
ధరించి కన్న నిగ్రిహించుటకై వచ్చుచున్న నీ వ్యాధ
యాపమునుఁ జూచి భయపడి యాకాశమునుఁ బొంది
యుండఁగా నో దేవా! నీ బాణముచేత నతడు కొట్టఁబ
డెను. ధనుష్సును హస్తమునందుఁగల నీయుక్క వ్యాధ
రథుని నూ బ్రహ్మ దిప్పటికిని దెలుపలేదు.

న్యూనంబుగా నుండినం । బాడిందప్పని
భక్త వర్యులకు సంపదాత వీవే కదా.

తా॥ మస్తథవైరి యిన యో యాశ్వరుఁడా!
నీకు శక్తకానఁజే విహారస్థానము; భేతారాదిఁకాచములే
సహవాసులు; పీనుఁగుబూదియే నీకు విభూతి; నర
కపాలసమూహఁజే నీకుఁ బాలదండ; నీ స్వభావ
మంతయు నిట్లమంగళముగ నున్నను నిన్ను స్మరించు
భక్తులకు నీవు సర్వోత్కృష్టకుభదాత వగుచున్నాఁ
డవు.

28. అ॥ శివుఁడు పరతత్వ మగుటను నిరూ
పించి స్తోత్రము చేయుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ మనః పర్యక్తితే సవిధమ విధే యాత్
జురుతః । పృథ్వాక్ష్య ద్రోహాః ప్రమదసతిరోత్పం
గితద్యుతః । యదారో క్యాహ్లాదం బ్రాద ఘా నిమ
క్యామృతమయే । దధ ర్థంత స్తత్త్వం కిమపి యమిక
స్తత్కీల భవాత్.

ఉ. వాయువులకా బిగింపుచు నపారము
గాఁ బులక ల్జనింపఁగాఁ । బాయక ప్రత్యగా
త్త హృదయఁబునఁ జేర్చుచు దేనిఁ జూచి
యా । ప్రియము జెంది యోగులు ముద
శ్రులు కన్నులఁ దోఁపఁగా నుధా । తోయధి
మున్గినట్లు పరితోషితు లాచుర్య యద్ది
నీవెగా.

తా॥ ఓ పరమేశ్వరుడా! యోగీశ్వరులు ప్రా
ణాదివాయువులను నిరోధించి పులకాంకిత శరీరులై
సాక్షిభూతమైన ప్రత్యక్ చైతన్య మందు యోగకాస్త్ర
కత్తప్రకార మంతఃకరణమును నిలిపి యేతత్త్వమును
బ్రహ్మక్షముగఁ జూచి యానందబాష్పములు శేత్రముల
నుండి కాఱఁగా నమృతమయమైన సరస్సునందు మునిఁ
గిన వారివలె నుందురో యా తత్త్వము నీవేకదా!.

27 అ॥ భగవంతుని యప్తమూర్తిత్వము నుద్దేశి
శించి స్తోత్రముచేయుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ త్వ మర్క స్త్వం సోమ స్త్వ మసి పవన
స్త్వం హుతమా । స్త్వ మాప స్త్వం వ్యోమ త్వమా
ధరణి రాత్వా త్వ మితచ । పరిచ్ఛిన్నా మేక త్వయా
పరిణతా విభ్రతగిరం । నవిద్య సత్తత్త్వం వయ మిహ
కు యత్త్వం న భవసి,

ఉ॥ భాను, కృశాను, రుద్రాను, మృతాను, సూర్యులు
జలాభ్ర, మరు, ధరాత్ర లో । నానాకార
మూర్తులుగ శోభిలు నీ కని నీదుతత్త్వవి
జ్ఞానులు వేటుపుచ్చుచు బ్రకర్షగఁ బల్కిన
బల్కనిమ్మహా!! యేనెటఁగాన విశ్వనిలయిం
కృతతత్త్వ! త్వ దనన్యమింతయున్.

తా॥ ఓ యీశ్వరుడా! నీవు సూర్యుడవు, చంద్రుడవు, పవనుడవు, అగ్నివి, ఉదకమవు, ఆకాశమవు, భూమివి, పరమాత్మవు, నగుచున్నా వనియు, నీ వట్టమూర్తివే యనియు నీ తత్త్వ ముజేగినవారలు

గానసారము సంగీతకాస్త్రగ్రంథము.

విష్కన్నగాఁ బలుపచున్నారు. మే మయిననో
యా లోకమందు నీవు కాని ఎన్నెపు నెఱుంగము.

28 అ॥ ప్రాణవమును బ్రతిపాదించి భగవంతుని
ప్రాణముచేయుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ త్రయాం తిస్తోవృత్తిస్త్రీభువనమథో శ్రీ
నపిసురా నకారదైత్య రవదైత్య స్త్రీభి రభిదధ త్తీర్థ
వికృతీ కురీయం తే ధామ ధ్వనిభి రవరుంధాన మణు
భి స్సమస్తం వ్యస్తం త్వాం శరణద గృణా త్యోమితి
పదం.

మ॥ కృమ మొప్పారఁగ నక్షరత్రయ
మకారం బాదిగాఁ గల్గి వే దములక వృత్తుల,
మూర్తులక జగములం దత్సంఖ్యచేఁబల్కినీ
యమలంబై న తురీయధామమును సూక్ష్మరా
వతకగ్రమ్మి ని త్యమహానిన్ను నుతించు
నోంపదము వ్యస్తంబుక న మస్తంబునై.

తా॥ భక్తులకు శరణ మొసంగడి యా దేవా!

అఖండ రూపమును వ్యస్తరూపము నై ప్రణవ మకారో
కారమకారములచేత వేదత్రయమును, స్వరత్రయము
ను, మూర్తి త్రయమును, బలుకుచు వికార రహితమై
తురీయమైన నీతేజోరూపస్థానమందు నతినూత్న ధ్వను
లచేత వ్యాపించుచున్నదై ఓమ్మనెడు ప్రణవపదము
నిన్ను స్తుతించుచున్నది.

29 అ॥ శివుని నామాష్టకమును బ్రతిపాదించి
సుతించుచున్నాము.

శ్లో॥ భవ శ్శక్తో రుద్రః పకుపతి రథోగ్ర
స్థ చ మహాః స్తథా భీమేశానా వితి య దభిధా
నాష్టకమిదం॥ అముష్మిక ప్రత్యేకం ప్రవిచరతి దేవ
శ్రుతి రహిః ప్రియాయాస్తై ధామ్నై ప్రిణిహితనమ
స్యోస్తి భవతే॥

మ॥ భవశర్వా ధ్యభిధాన కాష్టకము
సద్భక్తి మహా మ్నాయముల శివ!తత
త్పరి శోభితార్థము విమర్శింపం బ్రవర్తింప

నా! ట్లవు? నావల్లఁ దదర్థముం దెలియ దేవా!
 కావునన్ శక్తిమై! స్తవముం జేసియొనర్తు
 నీ మహిమకున్ సాక్షాత్ప్రణా మంబులగా.

తా॥ స్వప్రకాశుఁడనైన యోపరమేశ్వరుఁడా!
 భవ, రుద్ర, పశుపతి, ఉగ్ర, మహాదేవ, భీమ, ఈశాన,
 యనెడి నీయొక్క దివ్య నామావ్యక్తమం దొక్కొక్క
 క్క నామమును గూర్చి వేదము స్తుతి చేయుచున్నది
 యనెడి 'హేతువువలనఁ బూర్వ శ్లోక ప్రతిపాదిత
 మైన నీయొక్క కురీయ తేజస్సు కొఱకు నేనును నమ
 స్కరింపుచున్నాను.

30 అ॥ భగవంతుని యొక్క ప్రకట రూప
 త్వమును బ్రతిపాదించుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ నమో నేదిష్ఠాయ ప్రియదన దవిష్ఠాయ
 చ నమో! నమః క్షోదిష్ఠాయ స్తరహర మహిష్ఠాయ చ
 నమః! నమో వర్షిష్ఠాయ త్రినయన మవిష్ఠాయచ నమో!
 గాఢాసారము సంస్కరణ వద్ధతుల దెలుపును.

నమ స్సర్వ సై తే త దిద మతి సర్వాయ చ నమః.

ఉ॥ వందన మాత్మసన్నిహిత వర్తికి
 దూరతరానువర్తికి॥ వందన మాచరింతు
 నణువై ఖరికి స్థహనీయ మూర్తికిన్॥ వందన
 మగ్రవృద్ధునకు భానుర యౌవన మూర్తికిన్
 సదా॥ వందన మాత్మసర్వనకు వందన ము
 ర్ఖుత సర్వసంగికి॥

తా॥ ప్రియమైన వనమందు విహరించెడి యో
 పరమేశ్వరుడా! నీవు మిక్కిలి సమీపవర్తివియు
 మిక్కిలి దూరమంధుండెడి వాడవు, నగుచున్నావు.
 మత్తగుని సంహరించిన యో దేవా! నీవు మిక్కిలి
 మాత్మస్వరూపివియు మహత్స్వరూపివియు నగుచు
 న్నావు. మాడు నేత్రములుగల యో పరమేశ్వరుడా
 నీవు మిక్కిలి వృద్ధుడవును, యౌవన వయస్సుగల
 వాడవు, నగుచున్నావు. మణియు సర్వస్వరూపుడ

మనునంతవఱకు వ్రోచినద తనాస్పదము.

వును, సర్వాతితుండవును, నగుచున్నావు. అట్టి నీకు నా
యీ నమస్కార మగుఁగాక.

31 అ॥ సాంఖ్య, పాఠంజల, మతానుకూలము
గా స్తోత్రము చేయుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ బహుళరజసే విశ్వోత్పత్తౌ భవాను
నమోనమో! జనకుభిక్యతే సత్త్వోద్రేకే మృదాయ
వమో నమః! ప్రబలతమసే తత్సంహారే హరాయనమో
నమః! ప్రమహసి పడే నిస్త్రైగుణ్యే శివాయ నమో
నమః.

చ॥ నెవఁడు భవాఖ్యుడై జగము సృష్టి
యొనర్చు రజోవిభూతిచే! నెవఁడు మృడాఖ్యుఁ
డై జనుల కిచ్చునో సౌఖ్యము సత్త్వభూతిచే!
నెవఁడు హరాఖ్య లోకము హరింపుచు నుండు
తమోవిభూతిచే! నెవఁడు శివాఖ్యుడై గుణ
నివృత్తిని కెందు నమింతు వానికా.

తా॥ ఓ శివా! రహోగుణ ప్రధానమై, జగత్కారణ భూతమైన నీ భవస్వరూపమునకును, సత్త్వగుణ ప్రధానమై సుఖహేతువై జగత్పరిపాలన మొనర్చు నీ మృడస్వరూపమునకును, దమోగుణ ప్రధానమై జగత్పాశహేతువైన నీ హరస్వరూపమునకును, మిక్కిలి తేజస్సు గలిగి గుణత్రయాతీతమైన నీయొక్క శివస్వరూపమునకును, నమస్కారము చేయుచున్నాను.

32 అ॥ ఇట్టి స్తవ మొనర్చుట వలన నిష్టసిద్ధిగలుగు నని నమ్ముచుఁ దనయందు శేమియుఁ గర్తృత్వాతిశయము లేదని భక్తుఁడు పలుకుచున్నాఁడు.

శ్లో॥ కృత పరిణతి చేతః క్షేత్రవశ్యం క్వ చేదం |
క్వ చ తవ గుణసీమాలంఘినీ శత్యదృద్ధిః | ఇతి చకిత
మమందీకృత్య మాం భక్తి రాధా | ద్వరద చరణయో
స్తే వాక్యభ్రష్టాపహరం.

శా॥ చింతాధీనము, కార్యభాజనము నా చిత్తం విచేదన పదా! సంరంజన గుణ

సీమ, మిగిచు భవదాన్నత్యంబు తా నేడ నం!
 చెంతో చింతిల భక్తి యప్పు మదికి భృత్యు!
 న్నతిం గూర్చి తా! సంతో మ న్నుతిరూప
 పుష్పబలి నీ యంభోద్వయిం జేర్చెదన్.

తా॥ ఓ శివా! శ్లోకాధీనమైన నామన స్సెక్కడ!
 పార్వకాలమును త్రిగుణా తీతమైన నీ మహిమ
 యెక్కడ! కాబట్టి నా మనసు నీ మహిమ స్ట్లు
 తలపఁగలదు? ఆ కారణముచే నీ మహిమను విధించు
 టకు భీతుడ నైన నన్ను నీ చరణభక్తి భయరహి
 తునిగాఁ జేసి నా స్తుతివాక్య పుష్పముల కానుకను
 నీ పాదయుగళమం దుంచెను.

33 అ॥ శివుని మహిమ యపారమని స్తుతించు
 చున్నాఁడు.

శ్లో॥ అనితగిరినమం స్యాత్కృష్ణలం సింధు పా
 త్రే । సురతరు ఐరకాళా రేఖిని పృథ న్ముఖ్యే । లిఖి

గ్నానపాదము నిక్కమగు గానసారము.

యది గృహీత్వా కారదా సార్వకాలం । తదపి తవ
గుణానా మిశ పారం న యతి.

ఉ॥ నీలధరంబెకజ్జలము, నీరధి పాత్రము,
భాస్వరస్తరు! త్సాలనుశాఖ లేఖని, రసాస్థలి
పత్రముగా గ్రహించి బ్రా! హ్మీలలితాం
గియు న్భవ దమేయగుణావళి సార్వకాల
ముం! బోలఁగ వ్రాసి పారమును భొందఁగ
నేర్చునె నేర్చువెంపునక?

తా॥ ఓ పరమేశ్వరుడా! సముద్ర మనెడి
పాత్రమందుఁ గాటుక కొండతో సమమైన కాటుక
యుండినను, గల్ప వృక్షకాఖవంటి కలముండినను,
భూమి కాగితముగనుండినను, సరస్వతీ దేవి లేఖరిగా
నుండి సార్వకాలమును దానే వ్రాసినను, ఆ
వాణియు నపాత మహిమలుగల నీ కళ్యాణాది సద్గు
ణముల యొక్క భుదను బొందనేరదు.

మనుసంభవముచి. యే.తరగతిపరీక్షగ్రంథము.

24 అ॥ శివునకు నమస్కరించుట ఎలని ధర్మ
మును జర్జిందుచున్నాడు.

శ్లో॥ వపుః ప్రాదుర్భావా దనుమిత మిదం
జన్మని పురా। పురారేన క్వాపి క్షణ మపి భవంతం
ప్రణత వాక్। నమస్తుక్త స్సంప్ర త్యహ మతను రగ్రే
ప్ర్యనతిమా। ని తీక క్షంతవ్యం తదిద మపరాధ
ద్యయమపి.

ఉ॥ ఈ తనువెత్తుటం దెలిసే నేనొకసా
రియుఁ బ్రాగ్భవంబునం। జేతులు మోడ్చి
నీకు నతిఁ జేయమి, యివ్వడు మొక్కుచుంట
నే। నేతనువెత్తఁ బోదు నతి యెట్టులు చేయు
దు ముక్తిఁ జెంది, యీ। రీతిగ నుండులోప
ముల రెంటిని నీవే క్షమింపఁగావలె.

శా॥ ఓశివా! ఈ తనువెత్తుటచేసిన బాధ్యుడై
మం దొకప్పుడైన నీకు నమస్కరింప లేదని తెలిసికొం

గావసారమే జ్ఞానసారము అగును.

టిని. ఇప్పుడు నమస్కరించుట వలన ముక్తిని తెం
దుదును గాన మరల జన్మలేని వాడనై నీటి నమ
స్కరింప బోను. ఈ యపరాధద్యయమును తమింప
వేడుచున్నాను.

సాకర్యార్థము జేతపూడి వరవగళప్రోద్భ
వుండైన లక్ష్మీకాంతుం డిటు పుష్పదంత
రచితామేయస్తవం బాంధ్ర భా । షాకృత్యం
చితవద్యముల్ పొనరిచె నదృక్తుండై,
యీస్తవం । బాకాంతుం బరియించువార
లకు శ్రేయం బా శివుం డిచ్చెడుకా.

శ్రీ
పాంబళివార్కణమస్తు.

ప్రకటన.

1. రుక్మాంగద. (ద్రామా.) ఇది నాతనపథకుల నవలించింది పూర్వా పూర్వ నాగరిక సమృతంబుగ వ్రాయఁబడినది. ఇది స్త్రీలకు పరమగురువు. నవ్వులకు పెన్నిధి. నీతులకు పుట్టి నిల్లు. స్త్రీలకును విద్యార్థులకును గూడ ములభముగ దెలియును. వెల రు 1-0-0

2. మనుసంభవము (ద్రామా.) ఇది వి. యే. తరగతి పరీక్ష గ్రంథము. ఇది స్వాకోదిషమనువు యొక్క జన్మవృత్తాంతము. అల్లసాని పెద్దన కవిగారి యసమాన మాధురీ భరితమైన మృదుకైలిగల పద్యములు పెక్కు లిందుఁ జేర్చబడినవి. ఇది ప్రదర్శన మందు సర్వజన రంజకముగ నుండును. దీనిని జదువు నవ్రదు మేను పరపక భుగందుండును. దీనిని ప్రదర్శన మందు చూచి తీరవలయును. వెల రు. 1-0-0

జేతపూడి భగవంతురావు, మచిలీపట్టణము.

10596

